

Παρά τα ενισχυμένα προγράμματα για την αντιμετώπιση της ανεργίας παγκοσμίως, η ανεργία συνεχώς αυξάνεται και στην Ελλάδα της κρίσης έχει ανέβει σε απελπιστικά ποσοστά της τάξεως του 28%. Ποιος μπορεί να επαιρείται λοιπόν για τη σωστή χρήση των προγραμμάτων αυτών όταν τα αποτελέσματα αντιμετώπισης της ανεργίας είναι τόσο απογοητευτικά;

Όλα αυτά όμως μοιάζουν να έχουν αλλάξει για τη νέα γενιά, από όταν μια μεγάλη μερίδα του πληθυσμού παγκοσμίως άρχισε να χρησιμοποιεί στην καθημερινότητά της το διαδίκτυο και να δημιουργεί προφίλ στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, με χαρακτηριστικότερο το Facebook

Ας δούμε πρώτα σε ποιους τομείς δημιουργούνται θέσεις εργασίας και στη συνέχεια ποιες είναι οι ενεργητικές πολιτικές για την ενίσχυση της απασχόλησης και την προσαρμογή του ανθρώπινου δυναμικού.

Η αλλαγή του τρόπου με τον οποίο πλέον σκεφτόμαστε την εργασία, μας λέει ο Rifkin, αποτελεί πολύ μεγαλύτερη πρόκληση σε σχέση με κάθε προηγούμενη ιστορική περίοδο. Όταν μηχανικά και χημικά μέσα άρχισαν να υποκαθιστούν την ανθρώπινη εργασία στον αγροτικό τομέα, ολοένα και μεγαλύτερη μάζα ανθρώπων μετανάστευε στα αστικά κέντρα αναζητώντας εργασία ως ειδικευμένοι και ανειδίκευτοι εργάτες σε βιοτεχνίες και εργοστάσια.

Σιγά – σιγά όμως τα εργοστάσια υιοθέτησαν μεθόδους αυτοματοποιημένης παραγωγής και γι' αυτό οι εργάτες απέκτησαν νέες δεξιότητες και άρχισαν να εργάζονται ως υπάλληλοι γραφείου στον αναπτυσσόμενο τομέα της παροχής υπηρεσιών.

Κατά παρόμοιο τρόπο και όταν τα τεχνολογικά επιτεύγματα άρχισαν να αντικαθιστούν την ανθρώπινη εργασία στην παροχή υπηρεσιών και την εξυπηρέτηση πελατών, οι υπάλληλοι γραφείου στράφηκαν στους τομείς της ιατροφαρμακευτικής, της κοινωνικής εργασίας, της ψυχαγωγίας και του τουρισμού.

Συνεπώς παρατηρούμε ότι και στους τέσσερις βασικούς τομείς της αγοράς εργασίας, δηλαδή της γεωργίας, της βιομηχανικής παραγωγής, των υπηρεσιών και της περιθάλψης και τουρισμού, το εξειδικευμένο ανθρώπινο δυναμικό και οι έξυπνες τεχνολογίες αντικαθιστούν σε όλο και μεγαλύτερο βαθμό τη μαζική μισθωτή εργασία.

Το ερώτημα λοιπόν που προκύπτει είναι πώς θα βιοποριστούν τα εκατομμύρια των μισθωτών της βιομηχανικής εποχής όταν η ανθρωπότητα θα έχει ξεφύγει από το μοντέλο της κατασκευής των υποδομών και θα έχει εισέλθει στην επόμενη φάση της συνεργατικής εποχής.

Από πού μπορεί να αναζητήσει κανείς νέες θέσεις εργασίας;

Τέσσερεις είναι οι βασικοί τομείς της οικονομίας όπου μπορεί να βρει κανείς εργασία, μισθό και εισόδημα:

1. 1.ο δημόσιος τομέας,
2. 2.ο ιδιωτικός τομέας - αγορά,
3. 3.η παραοικονομία και
4. 4.ο τρίτος τομέας των κοινωνικών επιχειρήσεων.

Ο Jeremy Rifkin υποστηρίζει ότι ο δημόσιος τομέας που βασίζεται στις δημόσιες υποδομές και υπηρεσίες τις τελευταίες δεκαετίες έχει πάρει την κατιούσα και δεν πρόκειται να επανέλθει στο επίπεδο που ήταν όσο μειώνεται η φορολογική βάση στον ιδιωτικό τομέα και για μια σειρά άλλους λόγους που θα αναλύσουμε στο επόμενο κείμενο, αλλά με αντίκτυπο στη δημόσια παιδεία, υγεία κτλ. Όσο άλλωστε θα εισάγονται έξυπνες τεχνολογίες σε ένα ευρύ φάσμα από τη συλλογή των φόρων μέχρι τη στρατιωτική υπηρεσία, το εργατικό δυναμικό θα μειώνεται διαρκώς.

Αναφορικά με τον ιδιωτικό τομέα, ιδιαίτερα στον κλάδο της βιομηχανίας και της μεταποίησης γενικότερα οι θέσεις εργασίας θα περιορίζονται για τους ακόλουθους λόγους:

Η θεμελιώδης αρχή της κλασικής οικονομικής θεωρίας όπως διατυπώθηκε από τον Άνταμ Σμιθ, ότι δηλαδή η προσφορά δημιουργεί τη ζήτηση, προσκρούει στη νέα διαμορφωμένη πραγματικότητα και θέτει υπό σοβαρή αμφισβήτηση την εγκυρότητά της. Σύμφωνα με τον Rifkin, η αύξηση της παραγωγικότητας όχι μόνο δεν οδηγεί αυτόματα στην αύξηση της καταναλωτικής ζήτησης και της απασχόλησης, αλλά αντίθετα με ό,τι ισχυρίζονταν ως τώρα οι οικονομολόγοι, σε αρκετές περιπτώσεις έχει τα αντίθετα αποτελέσματα, δηλαδή την απώλεια θέσεων εργασίας και τη μείωση της αγοραστικής δύναμης.

Οι σύγχρονοι οικονομολόγοι μιλούν πλέον για ανάκαμψη της οικονομίας χωρίς θέσεις εργασίας, ένα φαινόμενο που μισό αιώνα νωρίτερα θεωρούνταν αδιανόητο. Ειδικά στις Ηνωμένες Πολιτείες, κάθε περίοδος οικονομικής επέκτασης τα τελευταία πενήντα χρόνια συνοδευόταν από μικρότερη αύξηση των θέσεων εργασίας. Συγκεκριμένα κατά τη διάρκεια της οικονομικής επέκτασης τις δεκαετίες του 1950, του '60 και του '70 οι θέσεις εργασίας στον ιδιωτικό τομέα αυξήθηκαν κατά 3,5%, κατά τη διάρκεια της οικονομικής επέκτασης του '80 και του '90 η απασχόληση αυξήθηκε μόνο κατά 2,4%, ενώ κατά τη διάρκεια της οικονομικής επέκτασης την πρώτη δεκαετία του 21^{ου} αιώνα οι θέσεις εργασίας μειώνονταν

κατά 0,9% ετησίως.

Αλλαγές με αρνητικό αντίκτυπο στην απασχόληση παρατηρούνται στον κλάδο των υπηρεσιών και στον τομέα του τουρισμού, όπως και στον ενεργειακό τομέα. Τάσεις συρρίκνωσης της απασχόλησης εντοπίζονται και στον τομέα της βιομηχανοποιημένης γεωργίας. Η απασχόληση συνολικά στον ιδιωτικό τομέα θα εξακολουθήσει να συρρικνώνεται εξαιτίας της εισαγωγής όλο και πιο εξελιγμένων τεχνολογικών συστημάτων.

Στη μια επιχείρηση μετά την άλλη, από την εργοστασιακή παραγωγή μέχρι τις τραπεζικές υπηρεσίες, η παραγωγικότητα αυξήθηκε κατακόρυφα, επιτρέποντας στις εταιρείες να παράγουν περισσότερα προϊόντα με λιγότερους εργαζομένους. Στον τομέα που το φαινόμενο αυτό γίνεται πιο άμεσα αντιληπτό είναι η μεταποίηση, όπου η απόκλιση ανάμεσα στην αύξηση της παραγωγικότητας και την απώλεια θέσεων εργασίας έχει ξεπεράσει κάθε προηγούμενο.

Την περίοδο μεταξύ 1995 και 2002 στις 20 μεγαλύτερες οικονομίες του κόσμου χάθηκαν περισσότερες από 31 εκατομμύρια θέσεις εργασίας στον τομέα της μεταποίησης, ενώ η παραγωγικότητα αυξήθηκε κατά 4,3% και η παγκόσμια βιομηχανική παραγωγή κατά 30%. Παρόλο που μερικοί αναλυτές επέρριψαν την ευθύνη στη μεταφορά της παραγωγής στο εξωτερικό, η πραγματικότητα είναι ότι οι μεταποιητικές βιομηχανίες μπορούν να παράγουν περισσότερα προϊόντα με λιγότερους εργαζομένους.

Η παραοικονομία που είναι μια υπαρκτή κατάσταση και σχετίζεται με το έγκλημα, τα ναρκωτικά, την πορνεία κτλ. Φυσικά δεν μπορεί να θεωρηθεί διέξοδος για την ανεργία, αλλά μια σύγχρονη μάστιγα. Σε ό,τι δηλαδή αφορά την ανεπίσημη οικονομία, συμπεριλαμβανομένης της οικιακής παραγωγής, του αντιπραγματισμού, της μαύρης αγοράς και των εγκληματικών οικονομικών δραστηριοτήτων, αυτή θα βρίσκεται σε παρακμή στο βαθμό που η επίσημη οικονομία θα μεταβαίνει στη συνεργατική εποχή της διαφάνειας.

Τελικά ο τρίτος τομέας της οικονομίας, οι συνεταιριστικές και οι κοινωνικές επιχειρήσεις είναι ο μόνος αναδυόμενος τομέας της οικονομίας. Ως μοναδικός χώρος προσφοράς εργασίας οπότε απομένει η κοινωνία των πολιτών, την οποία αποκαλούμε και τρίτο τομέα που παρεμβάλλεται μεταξύ κράτους και ιδιωτικού τομέα.

Η κοινωνία των πολιτών, με τις μη κερδοσκοπικές και μη κυβερνητικές οργανώσεις, είναι ο χώρος όπου δημιουργείται το κοινωνικό κεφάλαιο και συμπεριλαμβάνει ένα τεράστιο φάσμα δραστηριοτήτων, όπως τον πολιτισμό, την εκπαίδευση, την έρευνα, την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, τις κοινωνικές υπηρεσίες, τον αθλητισμό, το περιβάλλον, τις ψυχαγωγικές δραστηριότητες, την υπεράσπιση δικαιωμάτων και αιτημάτων, ακόμη και την θρησκεία που πρωτίστως αποσκοπούν στη δημιουργία κοινωνικών δεσμών.

Ποιες επιφυλάξεις υπάρχουν σχετικά με τον τρίτο τομέα;

Παρόλο που πολλοί υποβιβάζουν την κοινωνία πολιτών στην τελευταία βαθμίδα της κοινωνικής ζωής και θεωρούν τη σημασία της περιθωριακή σε σχέση με την οικονομία και το κράτος, είναι ο κατεξοχήν χώρος στον οποίο εξελίσσεται ο πολιτισμός και η κοινωνική μέριμνα. Άλλωστε ο τρίτος τομέας είναι υπεύθυνος για ένα σημαντικό μέρος της απασχόλησης σε πολλές χώρες. Εκτός από εκατομμύρια ανθρώπους που προσφέρουν εθελοντικά το ταλέντο τους, τις δεξιότητές τους, τους πόρους τους και το χρόνο τους στις οργανώσεις της κοινωνίας πολιτών, εκατομμύρια άλλοι εργάζονται ως μισθωτοί υπάλληλοι σε διάφορες οργανώσεις της.

Το εργατικό δυναμικό των μη κερδοσκοπικών οργανώσεων, όπως υποστηρίζει ο Jeremy Rifkin, υπερβαίνει σε πολλές χώρες το εργατικό δυναμικό παραδοσιακών τομέων της αγοράς, μεταξύ των οποίων του κατασκευαστικού τομέα, του τομέα μεταφορών, του τομέα κοινής ωφέλειας, του τομέα τηλεπικοινωνιών είναι και του μεγαλύτερου μέρους του τομέα της μεταποίησης.

Στην Ευρώπη είναι μεγαλύτερη η ανάπτυξη του μη κερδοσκοπικού τομέα, υπερβαίνοντας αυτή των ΗΠΑ. Στην Ολλανδία το 15% των μισθωτών εργάζεται στο μη κερδοσκοπικό τομέα. Στο Βέλγιο αυτό το ποσοστό ξεπερνά το 13%. Στο Ηνωμένο Βασίλειο αγγίζει το 11%. Στην Ιρλανδία προσεγγίζει επίσης το 11%. Στη Γαλλία ανέρχεται σε 9%. Στις Ηνωμένες Πολιτείες, από την άλλη, πάνω από το 9% των μισθωτών εργάζεται στο μη κερδοσκοπικό τομέα, ενώ στον Καναδά το ίδιο ποσοστό ανέρχεται σε πάνω από το 12% των μισθωτών.

Ενδιαφέρον όμως έχει και ο ρυθμός με τον οποίο αυξάνεται η απασχόληση σε πολλές χώρες του κόσμου. Κατά τη δεκαετία 1990-2000 σε μεγάλες οικονομικές δυνάμεις όπως η Γαλλία, η Γερμανία, η Ολλανδία και το Ηνωμένο Βασίλειο, το 40% της συνολικής αύξησης

της απασχόλησης οφείλεται στο μη κερδοσκοπικό τομέα.

Όπως δείχνουν τα έως σήμερα δεδομένα, μέχρι τα μέσα περίπου του 21^{ου} αιώνα η κοινωνία των πολιτών θα έχει γίνει μια πηγή προσφοράς εργασίας εξίσου σημαντική με τις αγορές, για τον απλό λόγο ότι η δημιουργία του κοινωνικού κεφαλαίου βασίζεται στην ανθρώπινη διάδραση, ενώ η δημιουργία του χρηματικού κεφαλαίου θα βασίζεται όλο και περισσότερο στις έξυπνες τεχνολογίες.

Αντίθετα άλλωστε με τις αγορές όπου οι σχέσεις ανάμεσα στους ανθρώπους είναι εργαλειακές και αποτελούν το μέσο για την επίτευξη ενός σκοπού, τη βελτιστοποίηση του υλικού ατομικού συμφέροντος, οι σχέσεις στον τρίτο τομέα είναι αυτοσκοπός και άρα η αξία του είναι ουσιαστική και όχι ωφελμιστική.

Το Παρατηρητήριο των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών,

για να αντιμετωπιστεί το σοβαρό έλλειμμα ανάπτυξης της συνεργασίας μεταξύ των

κοινωνικών επιχειρήσεων και αυτοαπασχολούμενων, αναλαμβάνει την

πρωτοβουλία της αλληλέγγυας συμβουλευτικής. Ο όρος «αλληλέγγυα

συμβουλευτική» αυτός σημαίνει την διάχυση τεχνογνωσίας και πληροφοριών από

τα κοινωνικά δίκτυα των Οργανώσεων της Κοινωνίας των Πολιτών προς κάθε

ενδιαφερόμενο που ενδιαφέρεται να ιδρύσει κοινωνική επιχείρηση ή να βρει

εργασία σε κοινωνική επιχείρηση. Η διαδικασία της αλληλέγγυας συμβουλευτικής

θα εξυπηρετηθεί μέσω των δικτυακών τόπων του Παρατηρητηρίου και τα

εργαλεία ηλεκτρονικής μάθησης που διαθέτει και τους μέντορες που

συνεργάζονται σε πανελλαδικό επίπεδο για αυτό το σκοπό. **Ηλεκτρονική**

Διεύθυνση του Παρατηρητηρίου. <http://www.paratiritiriokp.gr/>

MAIL: [info @ paratiritiriokp . gr](mailto:info@paratiritiriokp.gr)

Σε πρακτικό επίπεδο για άμεση επικοινωνία οι ενδιαφερόμενοι μπορεί να

απευθύνονται στους ΜΕΝΤΟΡΕΣ αλληλέγγυας συμβουλευτικής.

ΜΕΝΤΟΡΕΣ

- Χρήστος Καραζούπης 6972098613 Θεσσαλία
- Δημήτρης Μιχαηλίδης 6998282382 Θεσσαλονίκη
- Γιάννος Παπαϊωάννου 6940917704 Δυτική Ελλάδα
- Κώστας Σκριάπας 6974881944 Θεσσαλία
- Ευάγγελος Σπινθάκης 6978022875 Πελοπόννησος
- Βασίλης Τακτικός 6989865476 Αττική
- Σάκης Τσάγκρης 6974656023 Θεσσαλονίκη

<http://www.paratiritiriokp.gr/index.php/component/content/article/111-syndesmoi-koin-sympraks>

[eon/1495-syndesmoi-koin-simprakseon](#)